

Załącznik do Uchwały Nr XXIV/ 193 /2021

Rady Gminy Tuszów Narodowy

z dnia 12 marca 2021 roku

Gminna Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Tuszów Narodowy
na lata 2021-2025

Spis treści

WPROWADZENIE	3
Rozdział I Charakterystyka Gminy Tuszów Narodowy	5
1.1. Podstawowe informacje o gminie	5
1.1.1. Położenie, powierzchnia	5
1.1.2. Ludność	5
1.1.3. Gospodarka	7
1.1.4. Infrastruktura kulturalno-oświatowa	7
1.1.5. Żłobki	10
1.1.6. Gminny Zakład Aktywności Zawodowej	10
1.1.7. Dzienny Dom Pomocy w Dębiakach	11
1.1.8. Zabytki	12
1.1.9. Organizacje pozarządowe	12
ROZDZIAŁ II Sytuacja społeczna gminy	13
2.1. Diagnoza sytuacji społecznej	13
2.1.1. Rynek pracy i bezrobocie	13
2.1.2. Pomoc społeczna, osoby niepełnosprawne	14
2.1.3. Uzależnienia	17
2.1.4. Przemoc w rodzinie	24
2.1.5. Zdrowie i opieka zdrowotna	27
2.1.6. Przestępczość	28
ROZDZIAŁ III Analiza SWOT	30
ROZDZIAŁ IV Kierunki rozwoju gminy	32
4.1. Wizja	32
4.2. Cele strategiczne, operacyjne i zadania	32
4.2.1. Cel strategiczny: Skuteczny system opieki nad rodziną	33
4.2.2. Cel strategiczny: Skuteczny system ochrony zdrowia i życia	35
4.2.3. Cel strategiczny: Integracja społeczna osób, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu	37
4.2.4. Cel strategiczny: Poprawa warunków życia mieszkańców	38
ROZDZIAŁ V System wdrażania Strategii	40
Harmonogram wdrażania Strategii	40
Monitoring i ewaluacja Strategii	41

WPROWADZENIE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 - 2025 jest dokumentem przedstawiającym działania podejmowane przez Gminę Tuszów Narodowy w zakresie pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a także minimalizowania bądź niwelowania negatywnych zjawisk społecznych, które w danej społeczności odbierane są jako negatywne, marginalizujące. Stanowi ona wynik refleksji nad lokalnymi zdefiniowanymi problemami społecznymi oraz ich systematycznego związywania. Strategia służy koordynacji działań, a także rozwijaniu i umacnianiu współpracy różnych podmiotów realizujących zadania w zakresie pomocy społecznej, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, edukacji oraz kultury i sportu. Nie ma bowiem możliwości rozwiązywania problemów społecznych bez udziału gminnych zasobów instytucjonalnych, aktywności lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych czy instytucji działających na polu polityki społecznej w Gminie Tuszów Narodowy. Strategia jest podstawą uwzględnienia jej zadań w planach budżetowych gminy, powiatu oraz województwa, a także pozyskania środków finansowych z innych źródeł, zwłaszcza funduszy Unii Europejskiej. Celem strategii jest szeroko rozumiany system wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, dzięki któremu możliwe stanie się podniesienie poziomu jakości życia i bezpieczeństwa socjalnego, wyrównywanie szans rozwoju mieszkańców gminy oraz integracja społeczności lokalnej. Realizacja założeń Strategii wymaga współpracy wszystkich partnerów, których określone działania i przedsięwzięcia w efekcie doprowadzą do osiągnięcia zamierzonych celów.

Podstawą prawną opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy na lata 2021-2025 jest ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.) Art.17 ust.1pkt. 1 tejsze ustawy jednoznacznie wskazuje , iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art.16b w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposoby realizacji Strategii oraz jej ram finansowych,
- wskaźniki realizacji działań.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Wyznacza cele strategiczne, operacyjne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie naszej gminy. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem

społecznym oraz doprowadzić do ich integracji z lokalną wspólnotą. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy na lata 2021-2025 jest wieloletnim, strategicznym dokumentem dziedzinowym stanowiącym materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu pomocy społecznej.

W związku z powyższym powinna spełniać kilka podstawowych warunków:

- odpowiadać na konkretne wyzwania i potrzeby gminy;
- korespondować z dokumentami strategicznymi na poziomie województwa;
- być komplementarna w stosunku do pozostałych dokumentów gminy o znaczeniu strategicznym;
- wpisywać się w aktywny model polityki społecznej;
- zakładać budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego.

Strategia ma charakter otwarty, co oznacza, że zawarte w niej zapisy mogą podlegać modyfikacjom w zależności od zmiany sytuacji społecznej czy pojawiających się nowych wyzwań i potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Strategia jest zgodna z dokumentami:

- Strategia rozwoju gminy Tuszów Narodowy;
- Strategia rozwoju województwa;
- Narodowy program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- Strategia rozwoju kapitału ludzkiego;
- Strategia rozwoju kapitału społecznego,

Diagnoza problemów społecznych w Gminie Tuszów Narodowy została opracowana na podstawie danych statystycznych, sprawozdań jednostek gminy oraz badań ankietowych dorosłych mieszkańców gminy i uczniów. Pracami nad nową strategią kierował Zespół ds. opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tuszów Narodowy na lata 2021-2025 (powołany Zarządzeniem Wójta Nr 33/2020, z dnia 20 kwietnia 2020 r). Zróżnicowany skład grupy sumujący wiedzę, doświadczenie i kompetencje pozwala kompleksowo spojrzeć na problemy. Poprzez te działania oraz analizę SWOT wyznaczone zostały cele, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji założeń Strategii.

Rozdział I

Charakterystyka Gminy Tuszów Narodowy

1.1. Podstawowe informacje o gminie

1.1.1. Położenie, powierzchnia

Gmina Tuszów Narodowy jest jedną z 10 gmin należących do powiatu mieleckiego. Położona jest w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego, na Kotlinie Sandomierskiej. Gmina od strony północnej graniczy z Gminą Padew Narodowa, od wschodu z Gminą Cmolas, na południu sąsiaduje z Gminą Mielec i miastem Mielec, a od strony zachodniej z Gminą Gawłuszowice.

Gmina Tuszów Narodowy składa się z 13 miejscowości:

Babicha, Borki Nizińskie, Czajkowa, Dębiaki, Grochowe, Jaślany, Józefów, Ławnica, Malinie, Pluty, Sarnów, Tuszów Mały, Tuszów Narodowy. Powierzchnia Gminy wynosi 89,24 km². Według danych z 2019 r. na obszar gminy wynoszący 8924 hektarów, składają się:

- użytki rolne- 5268 ha,
- użytki leśne- 3157 ha,
- zabudowane zurbanizowane - 449 ha,
- pod wodami- 43 ha
- różne- 7 ha

1.1.2. Ludność

Według danych z 31 grudnia 2019 r. Gminę zamieszkuje 8267 mieszkańców. Uśredniony wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 92,6/km² i jest zbliżony do średniej gmin Powiatu Mieleckiego (89,7 osób/km²). Jest niższy od średniej gęstości zaludnienia województwa podkarpackiego, liczącej około 119 osób/km², od średniej w kraju, liczącej 122 osoby/km². Niemniej jednak, w porównaniu do gmin wiejskich województwa (średnio 75 osób/km²), obszar gminy charakteryzuje się znacznie większym zagęszczeniem ludności. /dane GUS – BDL/.

Na terenie gminy funkcjonuje 2217 gospodarstw domowych.

**Tabela 1. Zaludnienie w Gminie Tuszów Narodowy w latach 2015-2020
(pobyt stały i czasowy)**

Lp.	miejsowość	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Babicha	272	277	277	283	287	302
2	Borki Nizińskie	474	471	464	466	459	460
3	Czajkowa	674	661	665	676	677	666
4	Dębiaki	268	269	272	278	276	272
5	Grochowe	954	956	960	977	984	997
6	Jaślany	1197	1203	1204	1195	1179	1169
7	Józefów	112	115	121	123	122	122
8	Ławnica	767	770	776	765	763	768
9	Malinie	1806	1829	1874	1912	1947	1948
10	Pluty	77	89	80	78	74	75
11	Sarnów	334	333	341	336	335	334
12	Tuszów Mały	192	195	196	191	191	194
13	Tuszów Nar.	979	977	968	965	974	985
	Razem	8106	8136	8198	8245	8268	8292

Jak wynika z tabeli liczba mieszkańców gminy w każdym roku wzrasta. W 2020 roku liczba mieszkańców gminy Tuszów Narodowy w stosunku do 2015 roku wzrosła o 186 osób. Różnica W latach 2015-2020 165 osób urodziło się więcej w stosunku do zmarłych. Świadczy to o tendencji rozwojowej gminy, do której napływają też nowe rodziny i osiedlają się na zakupionych działkach.

Tabela 2. Urodzenia, małżeństwa, zgony, rozwody w gminie Tuszów Narodowy w latach 2015-2020

Rok	Urodzenia	Małżeństwa	Zgony	Rozwody
2015	101	22	66	7
2016	106	35	70	8
2017	100	26	57	6
2018	88	16	83	10
2019	95	35	63	7
2020	94	24	80	6

Tabela 3. Osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym w Gminie Tuszów Narodowy w latach 2015 -2019.

Wiek	2015	2016	2017	2018	2019	2020
przedprodukcyjny	1716	1713	1700	1697	1699	1714
produkcyjny	5134	5143	5201	5223	5214	5160
poprodukcyjny	1258	1280	1298	1322	1354	1373

W Gminie Tuszów Narodowy pojawia się zjawisko „starzenia się społeczeństwa”. Świadczy o tym z roku na rok rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym a niemal stała liczba osób w wieku przedprodukcyjnym.

1.1.3. Gospodarka

Gmina Tuszów Narodowy ma charakter rolniczo-przemysłowy. W rolnictwie przeważają małe gospodarstwa rolne. Jest też kilka dużych gospodarstw, których produkcja nastawiona jest na materiały siewne, chów trzody, hodowla koni, hodowla drobiu oraz uprawa wierzby energetycznej. W gminie działa 308 firm, w tym kilka większych zakładów przemysłowych (np. Zakład Produkcyjno-Handlowy Jana Tarapaty, Zakład Usługowo-Produkcyjny Tadeusza Tarapaty, Zakład Metalowy Wojciecha Ortyła, Zakład Metalowy Mirosław Głowa, Zakład FUDKOP, Zakład ELROB, Dobry Stolarz), które wywierają duży wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Na terenie Tuszowa Narodowego znajduje się ok 70 ha terenów gminnych przeznaczonych pod „Strefę Tuszów” na terenie której mogą w przyszłości powstawać nowe zakłady pracy. Obecnie trwają prace nad uchwaleniem planu zagospodarowania przestrzennego na te tereny, które przylegają do obwodnicy Mielca.

1.1.4. Infrastruktura kulturalno-oświatowa

Szkoły

Na terenie gminy funkcjonuje 5 szkół podstawowych i 3 pełnowymiarowe przedszkola samorządowe. Od 2011 roku realizowana jest polityka utrzymania istniejących na terenie gminy szkół i ich rozwój poprzez poprawę infrastruktury, budowę przyszkolnych boisk sportowych, utrzymywanie świetlic, kuchni, aby wychodzić naprzeciw oczekiwaniom rodziców i stawiać na rozwój edukacji. Jednak te założenia, które są podstawą programu polityki oświatowej wójta gminy, wiążą się z koniecznością dofinansowywania do utrzymania szkół z budżetu gminy, gdyż subwencja oświatowa jest zbyt niska w stosunku do potrzeb. Wydatki na oświatę to wydatki w przyszłość, aby edukować i wychowywać kolejne pokolenia mieszkańców. Stąd w 2019 roku oddano do użytku dzieci i młodzieży kolejne dwa przyszkolne boiska lekkoatletyczne w Czajkowej i Borkach Nizińskich. W ten sposób przy każdej z 5 szkół istnieje boisko wielofunkcyjne, z którego mogą korzystać mieszkańcy.

Wydatki gminy na oświatę w 2019 roku wynosiły 11 846 107,68 zł, z czego 7 053 163,00 zł, /59,54%/ pokryte zostało z subwencji oświatowej, przekazanej z budżetu państwa. Jak z tego

wynika gmina z środków własnych dokłada b. dużo środków co wiąże się z ograniczeniem możliwości inwestycyjnych. Jednak inwestycja w młodego człowieka przynosi efekty po latach. Dlatego w polityce gminy jest utrzymanie istniejących szkół, utrzymanie trzech przedszkoli samorządowych i wspieranie funkcjonowania Niepublicznego Żłobka Wesoły Bobas w Grochowie.

Tabela 4. Przedstawia liczbę uczniów w roku szkolnym 2019/2020 w szkołach na terenie gminy na podstawie danych z SIO, wg stanu na 30 września 2020r.

Szkoły	Liczba uczniów w kl. I - VIII	Liczba dzieci w Przedszkolach	Liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych” 0”
SP Borki Nizińskie	57	0	22
SP Czajkowa	70	0	8
Zespół Szkół w Jaślanach	93	25	22
Zespół Szkół w Maliniu	222	44	49
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Tuszowie Narodowym	180	46	33
Ogółem:	622	115	134

Przedszkola samorządowe

Na terenie gminy funkcjonuje 3 pełnowymiarowe przedszkola samorządowe zlokalizowane w: Tuszowie Narodowym, Jaślanach i Ławnicy. Uczęszcza do nich 114 dzieci. Koszty utrzymania gminnych przedszkoli w 2019 roku stanowiły kwotę 1 352 089,00 zł.

Po rekrutacji w marcu 2019 roku w przedszkolach tych było jeszcze 10 miejsc wolnych. W przypadku większej liczby rodziców chętnych do zapisania dzieci do przedszkoli samorządowych na terenie gminy jesteśmy gotowi utworzyć kolejną grupę w Tuszowie Narodowym. Podobnie sytuacja wyglądała w 2020 roku.

Pomimo, że na terenie gminy funkcjonują 3 przedszkola samorządowe pełnowymiarowe, to aż 83 dzieci z terenu gminy w 2019 roku a 89 w 2020 roku uczęszczało do przedszkoli poza gminą, tj. o 18 więcej w stosunku do 2018 roku. Z tego tytułu gmina ponosi koszty, co wynika z ustawy o oświacie i przekazuje z budżetu gminy środki innym jednostkom samorządu, jako opłaty za pobyt dziecka w ich przedszkolach. W 2019 roku koszty dopłaty do przedszkoli publicznych i niepublicznych poza gminą stanowią ogółem kwotę 475 345 zł, która jest o 66 936 zł wyższa w stosunku do 2018 roku.

Infrastrukturę związaną z upowszechnianiem kultury i oświaty, obok szkół i przedszkoli w gminie tworzą:

- Gminy Ośrodek Kultury w Grochowem,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Tuszowie Narodowym (z filiami w Jaślanach Ławnicy, Sarnowie i Maliniu) oraz Centrum Pamięci im. gen. W.E. Sikorskiego
- Domy Ludowe, świetlice wiejskie

Z infrastruktury kulturalno - oświatowej mogą nieodpłatnie korzystać mieszkańcy gminy, są tam organizowane różne formy aktywnego spędzania wolnego czasu i realizowane programy profilaktyczne.

Centrum Pamięci gen. W.E. Sikorskiego

Dom Ludowy w Jaślanach

1.1.5. Żłobki

Niepubliczny żłobek „Wesoły bobas”

Od listopada 2017 r. w budynku szkoły w Grochowem funkcjonuje Niepubliczny Żłobek Wesoły Bobas. Żłobek powstał w efekcie umowy zawartej pomiędzy organizatorką, a wójtem gminy Tuszów Narodowy na wynajem pomieszczeń w placówce, która jest przeznaczona do celów oświatowo - wychowawczych. Żłobek oferuje 4 sale zabaw wyposażone w kolorowe mebelki, pomoce edukacyjne i zabawki. Wyróżniam się tym, że posiada w swojej placówce sale do zajęć z integracji sensorycznej z profesjonalnym sprzętem. Sale z wewnętrznym placem zabaw, co pozwoli dzieciom na bezstroską zabawę, nawet w pochmurny dzień. Cała koncepcja aranżacji pomieszczeń została dokładnie przemyślana z myślą o rozwoju i bezpieczeństwie dzieci. Wszystkie sprzęty i zabawki posiadają odpowiednie atesty oraz spełniają normy europejskie. Od 2018 roku, na dużych terenach zieleni wokół żłobka znajduje się ciekawy plac zabaw dostosowany dla malutkich dzieci. Jest to propozycja na miłe spędzenie czasu na świeżym powietrzu. Placówką, dynamicznie się rozwija starając się zaspokoić wszystkie oczekiwania rodziców i dzieci. W 2017 roku żłobek oferował 15 miejsc, a od 2019 roku jest to już 40 miejsc. Od 2019 roku żłobek prowadzi też zajęcia o profilu sensoryczno-przyrodniczym. Miejsce to cieszy się dobrą opinią i dużym zainteresowaniem.

1.1.6. Gminny Zakład Aktywności Zawodowej

Od grudnia 2007 r. rozpoczął swoją działalność Zakład Aktywności Zawodowej w Maliniu, jako jedyny na podkarpaciu zakład samorządowy. Działa w oparciu o ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zakład został utworzony w celu zatrudniania osób niepełnosprawnych, pochodzących z powiatu mieleckiego, posiadających znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności. Praca w zakładzie ma przygotować zatrudnionych do życia w otwartym środowisku, poprzez rehabilitację zawodową i społeczną. Ponadto ważnym zadaniem jest udzielenie pomocy osobom niepełnosprawnym w realizacji pełnego, niezależnego, samodzielnego i aktywnego funkcjonowania w miarę ich indywidualnych możliwości. Zakład od 2020 roku zatrudnia 45 pracowników

niepełnosprawnych z terenu gminy oraz powiatu mieleckiego. Stwarza szanse rozwoju dla osób wykluczonych, borykających się z niepełnosprawnością.

1.1.7. Dzienny Dom Pomocy w Dębiakach

24 września 2018 roku rozpoczął funkcjonowanie Dzienny Dom Pomocy w Dębiakach. DDP funkcjonuje w budynku byłej szkoły w Dębiakach. Może w nim przebywać 30 seniorów z terenu gminy. Seniorzy w DDP korzystają z usług rehabilitacji, fizykoterapii i zajęć warsztatowych. Są też dowożeni i mają zapewnione śniadania oraz obiady. Są dla nich przewidziane różne zajęcia warsztatowe, kącik czytelniczy, zajęcia prowadzone przez animatora kultury. Seniorzy mogą korzystać z fotelu do masażu, urządzeń do ćwiczeń. Istnieje też pokój wypoczynku z łózkami i ścianą solną. Na zagospodarowanym placu przy budynku są również zamontowane urządzenia do ćwiczeń i rehabilitacji. W okresie letnim seniorzy mogą odbywać zajęcia na wolnym powietrzu korzystając z altany.

DDP powstał w wyniku realizacji projektu „Słoneczna jesień życia” w partnerstwie z Podkarpacką Fundacją Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ten sposób gmina wychodzi naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców i stara się objąć opieką osoby starsze, mające różne problemy zdrowotne, potrzebujące pomocy.

Realizowanym projektem gmina wpisuje się w politykę rządu, której celem jest otoczenie opieką ludzi starszych i samotnych. O przyjęciu do DDP decyduje GOPS na podstawie składanych dokumentów w ramach rekrutacji. Obecnie istnieje lista rezerwowa osób zainteresowanych pobytem w DDP, co świadczy o zapotrzebowaniu na ten rodzaj usług społecznych.

W 2020 roku Gmina po analizie potrzeb związanych z osobami niepełnosprawnymi złożyła do Ministerstwa Rodziny wnioski na adaptację wnętrza tego budynku i wykonanie windy celem utworzenia w nim Centrum Opiekuńczo-mieszkalnego dla 15 osób niepełnosprawnych z terenu gminy, co wynika ze społecznego zapotrzebowania.

1.1.8. Zabytki

Główne zabytki gminy to Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Sarnowie z 1833 r. oraz dom z 1869 r., w którym 20 maja 1881 r. urodził się generał Władysław Eugeniusz Sikorski; w domu tym od 1990 r. funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna z Izbą Pamięci przemianowaną w 2011 r. na Centrum Pamięci im. gen. W.E. Sikorskiego.

Do rejestru zabytków wpisany jest też zespół kościelny w Jaślanach i Tuszowie Narodowym. Ciekawe zakątki leśne, obiekty zabytkowe i dobra sieć dróg sprawiają, że teren gminy to b. dobre miejsce do uprawiania podmiejskiej turystyki rowerowej.

1.1.9. Organizacje pozarządowe

Odzwierciedleniem potencjału społecznego gminy jest aktywność mieszkańców, która przejawia się w działalności licznych organizacji pozarządowych, o różnym profilu działalności. Należą do nich:

- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne im. Gen. Wł. Sikorskiego w Tuszowie Narodowym
- Europejskie Stowarzyszenie Kobiet „Nasze Grochowe II”
- Stowarzyszenie Oświatowo-Wychowawcze „OJCOWIZNA” w Tuszowie Narodowym
- Stowarzyszenie Kobiet w Borkach Nizińskich
- Stowarzyszenie „Jaślany”
- Stowarzyszenie Awiatyczne Tuszów Narodowy
- Stowarzyszenie „Leśne Echo” w Czajkowej
- Klub Dobrej Współpracy Grochowe I
- Stowarzyszenie „Tuszowska ścieżka”
- Klub Jeździecki Stajnia Jaślany
- Koła Gospodyń Wiejskich w każdej miejscowości
- Ludowy Klub Sportowy SOKÓŁ Malinie
- Ludowy Klub Sportowy JUTRZENKA Ławnica
- Ludowy Klub Sportowy Dębiaki
- Ludowy Klub Sportowy Babicha
- Ludowy Klub Sportowy PITMARK Jaślany
- Ludowy Klub Sportowy STRAŻAK Grochowe (korzysta ze stadionu sportowego w Tuszowie Narodowym)

Kluby sportowe dysponują boiskami oraz zapleczem socjalnym, z czego mogą też korzystać mieszkańcy gminy.

Dodatkowo do dyspozycji mieszkańców pozostają 2 wielozadaniowe boiska sportowe:

- Kompleks boisk sportowych „Orlik” w Jaślanach
- Wielofunkcyjne boisko sportowe z placem rehabilitacyjnym w Tuszowie Narodowym.
- Orlik lekkoatletyczny w Maliniu

- Kort tenisowy w Tuszowie Narodowym
- Orlik lekkoatletyczny w Czajkowej
- Orlik Lekkoatletyczny w Borkach Nizińskich

Ponadto w każdej miejscowości (wyjątek stanowią Pluty i Tuszów Mały), działają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (łącznie 13).

ROZDZIAŁ II

Sytuacja społeczna gminy

2.1. Diagnoza sytuacji społecznej

2.1.1. Rynek pracy i bezrobocie

W Gminie Tuszów Narodowy nadal problemem społecznym jest bezrobocie. Świadczą o tym dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu, które obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6. Zmiany w poziomie bezrobocia w Gminie Tuszów Narodowy w latach 2015-2020 (stan na 31.12)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba bezrobotnych, w tym:	487	350	258	206	197	252
Kobiety	282	218	168	132	122	128
Mężczyźni	205	132	90	74	75	124
Z prawem do zasiłku	69	53	41	35	35	47

Źródło: statystyka PUP w Mielcu (www.pup.mielec.pl)

Na przestrzeni 5 lat zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych (o 290 osób). Jednak nadal są osoby bezrobotne. Wśród nich są osoby które należy aktywizować, bo w związku z uzależnieniami tracą prace i środki do życia. Niejednokrotnie prowadzi to do patologii, przemocy i agresji oraz pogłębiania uzależniania. Na koniec 2019 r. liczba bezrobotnych z Gminy Tuszów Narodowy stanowiła 6.91% ogółu bezrobotnych w powiecie mieleckim.

Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby młode do 30 roku życia oraz osoby w wieku 45-59 lat. Największy problem ze znalezieniem pracy mają osoby z niskim wykształceniem.

2.1.2. Pomoc społeczna, osoby niepełnosprawne

Zadania w zakresie pomocy społecznej i wsparcia rodziny realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną gminy, funkcjonującą na podstawie przyjętego uchwałą Rady Gminy statutu zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

W 2020 roku kadra ośrodka pomocy społecznej liczyła 16 osób (14,5 etatu), w tym: kierownik, księgowa, pracownicy socjalni - 4 osoby, pracownicy świadczeń rodzinnych - 2 osoby, pracownicy dziennego domu pomocy - 7 osób, opiekunka środowiskowa - 1 osoba. Spośród zatrudnionych w ośrodku pomocy społecznej pracowników 9 posiada wykształcenie wyższe, 7 wykształcenie średnie. Specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 1 pracownik socjalny. Wśród pracowników ośrodka 3 osoby posiadają specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej liczba pracowników socjalnych nie może być niższa niż 1 zatrudniony w pełnym wymiarze na 2 tys. mieszkańców. Wynika z tego, że w gminie Tuszów Narodowy powinno być zatrudnione 4,1 etatu pracownika socjalnego. W chwili obecnej jest to 3,75 etatu.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP z gminy Tuszów Narodowy bez prawa do zasiłku w 2020 roku wynosiła 252 osoby, w tym 51% stanowiły kobiety, 49% mężczyźni. Liczba ta uległa zwiększeniu w stosunku do 2019 roku o 55 osób, ale nie wpłynęło to na zwiększenie liczby bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej. Ma to związek z trwającą epidemią, co też wpływa na wzrost liczby korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i likwidacją miejsc pracy.

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w 2019 roku wynosił 42%. Wskaźnik obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem.

W 2020 roku wskaźnik ten wyniósł 38%.

Wskaźniki bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w gminie Tuszów Narodowy w latach 2014-2020 przedstawiały się następująco:

lata	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wskaźnik	57	54	52	50	44	42	38

Z pomocy społecznej w 2019 roku korzystało 623 osoby, co stanowiło 7,6% wszystkich mieszkańców gminy. W stosunku do 2018 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 193 osoby. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 51 rodzin. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej, ich liczba osiągnęła poziom 229 osób, co oznaczało spadek w stosunku do roku 2018 o 62 osoby.

W 2020 roku liczba korzystających z pomocy społecznej to 413 osób co stanowi 4,98% liczby mieszkańców. W stosunku do 2019 roku liczba ta uległa zmniejszeniu.

W gminie Tuszów Narodowy najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i całych rodzin, które były powodem ubiegania się o pomoc w 2019 roku, było kolejno: bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba.

Tabela 8. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2016-2020

lata	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba świadczeniobiorców	597	507	437	334	244
Średnia powiatu	478	402	348	321	b. d
Średnia województwa	674	600	540	490	b. d

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej może się różnić od liczby osób korzystających na podstawie wydanych decyzji. Np. w 1 rodzinie może być 5 osób objętych pomocą, a wydana jest 1 decyzja.

Tabela 9. Wskaźnik deprivacji lokalnej w latach 2018 – 2020 oznacza liczbę pobierających pomoc społeczną w stosunku do liczby mieszkańców

lata	2018	2019	2020
Wskaźnik deprivacji lokalnej:	9,89	7,53	4,97

Jak wynika z powyższej tabeli wskaźnik ten od 2018 roku rokrocznie ulega zmniejszeniu, co świadczy o poprawie sytuacji materialnej rodzin, na co niewątpliwie ma wpływ program Rodzina 500+. Liczba pobierających w roku 2019 to świadczenie wychowawcze wyniosła 552 rodziny. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 7 rodzin, ale zwiększyła się liczba dzieci objętych programem.

Osoby niepełnosprawne i starsze

Obowiązująca definicja mówi, iż niepełnosprawność oznacza „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy” /ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Dz. U. z 2019 r., poz. 1172 z późn. zm./. W art. 1 mówi się też, że ustawa ta dotyczy osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem. Nie wystarczy zatem poczucie bycia osobą niepełnosprawną z powodu złego stanu zdrowia – musi to potwierdzić odpowiednia komisja (zespół).

Sporządzenie pełnej diagnozy problemu niepełnosprawnych jest trudne, gdyż nie gromadzi się kompletnych danych statystycznych na ten temat i nie wszyscy niepełnosprawni korzystają z pomocy ośrodka. Istotnym jest, aby oprócz pomocy finansowej dla osoby niepełnosprawnej podjąć się tzw. rehabilitacji kompleksowej, rozumianej jako wieloaspektowy proces społeczny, którego celem jest między innymi integracja społeczna. Istnieje potrzeba pomocy osobom niepełnosprawnym, czy to fizycznie czy umysłowo, polegającej na eliminowaniu ograniczeń związanych z funkcjonowaniem społecznym takich osób oraz przygotowaniu do samodzielnego radzenia sobie w życiu codziennym, do korzystania z różnych form kształcenia, do wykonywania pracy i stworzeniu w środowisku społecznym i otoczeniu fizycznym odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania tych jednostek. Istotną rolę w tym zakresie pełni Zakład Aktywności Zawodowej w Maliniu, który zatrudnia 45 osób niepełnosprawnych z terenu gminy i powiatu mieleckiego, co jednak nie zaspokaja wszystkich potrzeb. W domach pozostają osoby, które nie miały możliwości skorzystania z zatrudnienia w ZAZ i nie mają możliwości skorzystania z środowiskowego domu pomocy społecznej.

Osoby starsze (w wieku poprodukcyjnym) stanowią ponad 16,37% ogółu społeczeństwa gminy. Starzenie się człowieka prowadzi do zmiany jego sytuacji społecznej. Zaprzestając pracować zawodowo, traci się wpływ na wiele spraw, dotychczasową pozycję w środowisku. Typowe trudności wieku starczego to: poczucie osamotnienia, pogarszanie się stanu zdrowia, niewystarczające emerytury i renty, złe warunki materialne i mieszkaniowe, niezaspokojenie podstawowych potrzeb. Potrzeby osób starszych to między innymi: opieka, towarzystwo, potrzeby finansowe, zagospodarowanie czasu wolnego. W przypadku osób długotrwale chorych niezbędna jest pomoc pielęgniarstwa, opieki społecznej i ciągłego kontaktu z ośrodkiem zdrowia. Osoby te nie tyle wymagają wsparcia finansowego, ile szeroko pojętej opieki: medycznej, pielęgniarstwa, społecznej oraz pomocy w załatwianiu podstawowych spraw bytowych. Formą wsparcia dla tych osób są usługi opiekuńcze, medyczne i specjalistyczne w domu podopiecznego oraz dziennym Domu Opieki w Dębiakach mające na celu pomoc w załatwianiu codziennych spraw życiowych.

2.1.3. Uzależnienia

Szereg problemów społecznych w gminie wynika z różnego rodzaju uzależnień, które dotyczą wielu mieszkańców. Uzależnienia, można podzielić na dwie grupy behawioralne i chemiczne.

W grupie uzależnień chemicznych są:

- Alkohol
- Środki odurzające (papierosy, narkotyki, dopalacze)

Grupę uzależnień behawioralnych stanowią:

- siecioholizm
- hazard
- uzależnienia od telefonu komórkowego
- uzależnienia od środków masowego przekazu.

Według najnowszych definicji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym picu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Zjawisko alkoholizmu dotyczy mieszkańców gminy Tuszów Narodowy, nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest bardzo skomplikowany i trudny do przezwyciężenia, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze, często jest to zjawisko ukryte, a wielu podopiecznych nie zdaje sobie sprawy z uzależnienia.

Na terenie Gminy Tuszów Narodowy działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której celem jest pomoc dla osób uzależnionych od alkoholu i środków odurzających oraz szeroko rozumiana profilaktyka.

W 2019 r. GOPS w Tuszowie Narodowym udzielił wsparcia z powodu nadużywania alkoholu 6 rodzinom (9 osób), w 2018 było to odpowiednio 6 rodzin (7 osób).

W 2019 r. na rozmowy przez zespół roboczy GKRPA zostało wezwanych 8 osób, z tego 2 osoby przebadano celem skierowania na leczenie.

Dodatkowo, gmina ma podpisaną rokrocznie umowę z Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu. W 2019 r. ze wsparcia ośrodka skorzystało 39 osób (24 mężczyzn, 15 kobiet), na oddziale dziennym przebywało 3 osoby; z kolei w 2018 r. 55 osób (32 mężczyzn, 23 kobiet) .

Niepokojącym zjawiskiem jest coraz częściej spożywanie alkoholu przez młodzież, co przyczynia się do nasilenia zachowań aspołecznych, osłabia hamulce moralne, pobudza agresję.

Ponadto wystąpił problem zażywania narkotyków i środków odurzających w grupie nieletnich i dorosłej młodzieży. Wynika to z danych policji oraz przeprowadzonych badań ankietowych.

Opisane dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych w gminie uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy;
- dzieci i młodzież szkolna;
- sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Badania miały charakter ankiety przeprowadzonej w 5 szkołach i ulicznej ankiety w formie papier-ołówek wśród mieszkańców gminy Tuszów Narodowy, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. W badaniu wzięło udział 50 osób, w tym 16 mężczyzn oraz 34 kobiety. Średnia wieku respondentów wyniosła 47 lat. Celem badania była identyfikacja aktualnych zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Podsumowanie badania dorosłych i sprzedawców alkoholu

W wyniku badań 52% respondentów swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało na wiek między 16 a 18 r.ż. Kolejną najwyższą wartość odnosi się do wieku powyżej 18 r.ż.– 42%. 4% badanych wskazało, że po raz pierwszy spróbowało alkoholu w wieku między 13 a 15 rokiem życia, a 2 % spróbowało go w wieku 9-12 lat.

Kolejną kwestią jest częstotliwość spożywania alkoholu. Żaden z respondentów nie zadeklarował abstynencji. Żaden z respondentów nie przyznał również, że zdarza mu się sięgać po alkohol codziennie. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol raz w tygodniu (48%) oraz, co niepokojące, kilka razy w tygodniu (34%). 2% mieszkańców pije alkohol kilka razy w miesiącu, a 16% kilka razy w roku.

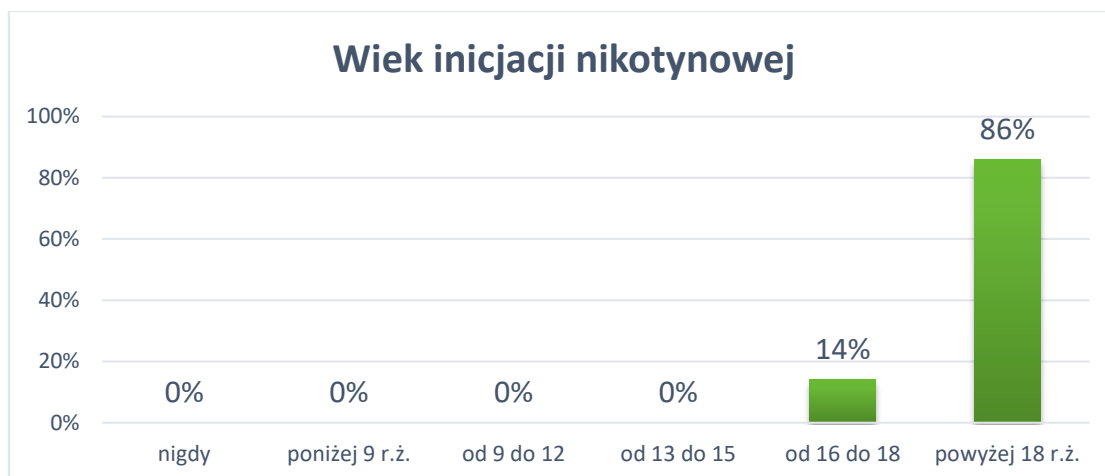
Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani łącznie deklaruwali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 (60%). 24% osób zadeklarowało ilości rzędu 3 – 4 porcji. Żaden z badanych nie zadeklarował spożywania więcej niż 5 porcji alkoholu. 10% badanych przyznało, że nie piją.

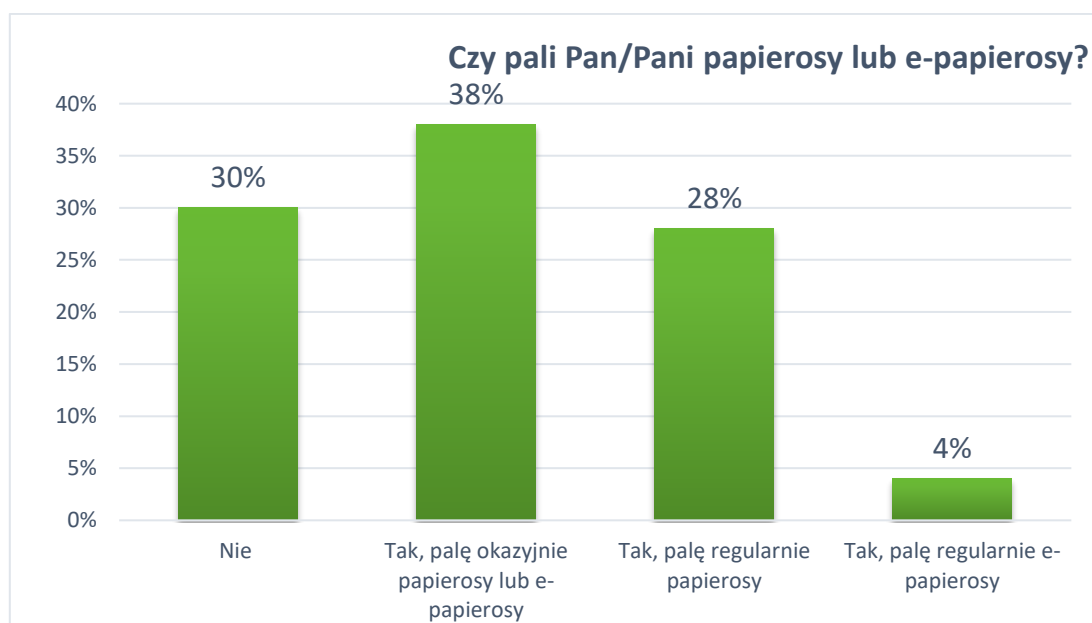
Papierosy narkotyki dopalacze

30% badanych odpowiedziało, że nie pali papierosów. Okazyjnie robi to 38% mieszkańców gminy Tuszów Narodowy. 28% wskazało, że regularnie pali papierosy, a 4% e-papierosy.

Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że 86% respondentów zapaliło pierwszego papierosa jako osoby pełnoletnie. Kolejne 14% mieszkańców wskazało na wiek między 16 a 18 rokiem życia. Warto jest zauważyć, że żaden z badanych nie przyznał, że nigdy nie zapalił papierosa.

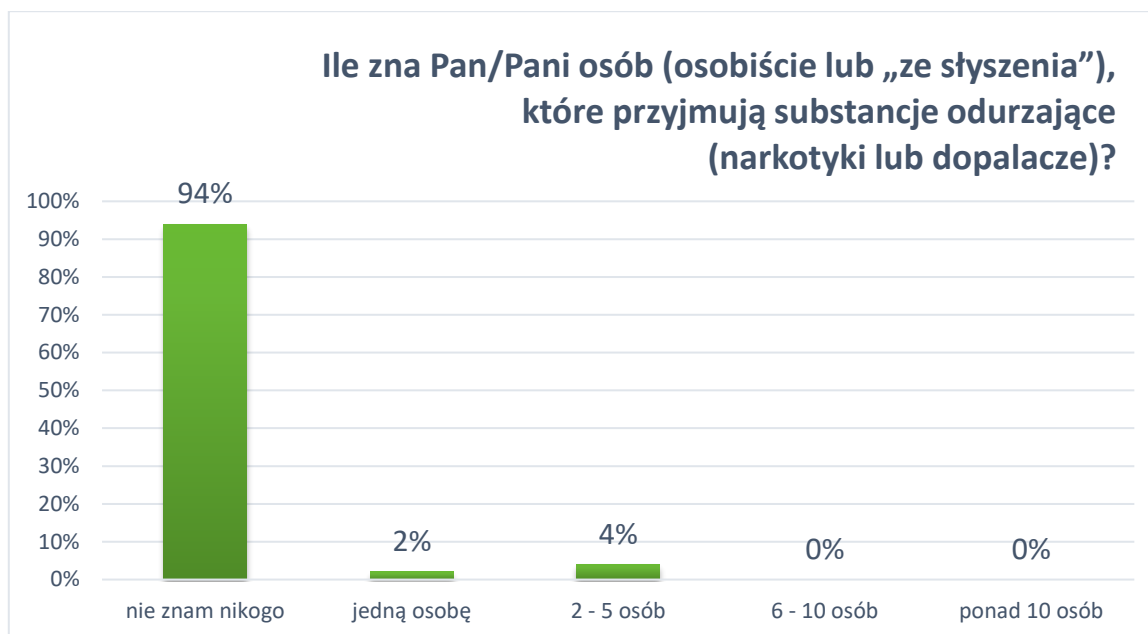

30% badanych odpowiedziało, że nie pali papierosów. Okazyjnie robi to 38% mieszkańców gminy Tuszów Narodowy. 28% wskazało, że regularnie pali papierosy, a 4% e-papierosy.

Ze względu na rosnącą popularność e-papierosów 16% respondentów uważa, że e-papierosy są mniej szkodliwe jak klasyczne papierosy. Aż 64% uważa, że są one tak samo szkodliwe jak tradycyjne papierosy. 18% badanych jest przeciwnego zdania, stwierdzając, że mają one gorszy wpływ na zdrowie człowieka niż tradycyjne papierosy.

6% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. 94% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające.

Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się marihuana i haszysz oraz dopalacze. 94% badanych twierdzi, że w ich otoczeniu nie ma osób przyjmujących substancje odurzające, a 2% nie wie jakie substancje przyjmują osoby zażywające środki psychoaktywne.

Żaden z respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne, takie jak narkotyki czy dopalacze.

6% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. 94% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające.

60% mieszkańców gminy Tuszów Narodowy uważa, że w okolicy znajduje się za mała liczba punktów, w których można kupić alkohol. Jednocześnie 26% respondentów deklaruje, że na terenie jest ich odpowiednia ilość. Warto zwrócić również uwagę, że dla 14% ankietowanych takich sklepów jest za dużo.

W subiektywnej ocenie łącznie 70% przebadanych mieszkańców uważa, że zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość powszechne. Łącznie 30% respondentów uważa natomiast, że jest to bardzo rzadki problem w ich środowisku lokalnym.

Badania wykazały, że cyberprzemoc stanowi dla lokalnej społeczności pewien problem. Mianowicie 10% badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia), a 54% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak właśnie się stało.

Niepokojące są dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym. Łącznie 84% mieszkańców uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym. Tylko 4% ocenia je jako dość rzadkie.

Łącznie większość sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. Żaden z badanych nie wyraża zdania przeciwnego, czyli że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

Podsumowanie ankiety dla uczniów

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

Inicjację alkoholową ma za sobą: 13% badanych uczniów klas kl. 4-6 SP; 35% uczniów klas kl. 7-8 SP.

Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów szkoły podstawowej jest towarzystwo rodziny oraz spotkanie ze znajomymi. Oprócz okoliczności inicjacji ważne jest to, jak często młodzi ludzie sięgają po alkohol. Aż 87% najmłodszych uczniów wskazało, że to pytanie ich nie dotyczy. Wraz z wiekiem ta tendencja się zmienia: uczniowie kl. 7-8 SP (67%) udzielili dwóch kategorii odpowiedzi. Najczęściej pojawiały się odpowiedzi jednorazowego picia alkoholu lub oraz kilkukrotnego picia.

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Inicjację nikotynową ma za sobą 5% uczniów SP kl. 4-6 oraz 15% uczniów SP kl. 7-8. 4% uczniów klas 7-8, pali papierosy od czasu do czasu. Niepokojącym faktem jest, iż 1% uczniów klas 4-6 przyznaje, że pali e-papierosy regularnie. Wyniki badań wskazują, że starsi uczniowie nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy (SP kl. 7-8 - 100%). Co niepokojące, niewielka część młodszych uczniów ma już za sobą inicjację narkotykową (SP kl. 4-6 - 1%).

Bezpieczeństwo w szkole

Jak się okazało większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie (łącznie: kl. 4-6 SP – 96%; kl. 7-8 SP – 82%). 19% uczniów klas młodszych i 16% uczniów klas starszych szkoły podstawowej przyznało, że niezupełnie czują się w swojej szkole bezpiecznie, ponieważ są uczniowie, których się boją. 16% uczniów SP kl. 4-6 i 33% uczniów klas SP kl. 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (SP kl. 4-6 -21%; SP kl. 7-8- 33%) oraz często padali też ofiarami włamania na konto (SP kl. 4-6 -14%; SP kl. 7-8 - 23%).

Wnioski z diagnozy - dorośli mieszkańcy gminy

- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy Gminy Tuszów Narodowy odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o średnim poziomie ryzyka. Jednak największa liczba badanych przyznała, że pije alkohol raz lub kilka razy w tygodniu, najczęściej jest to piwo, w małych porcjach.

- Wydaje się konieczne przede wszystkim przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Tuszów Narodowy kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym i regularnym spożywaniem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należy wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.
- Badani respondenci deklarują, że w swoim środowisku mają pojedyncze przypadki osób przyjmujących substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze.
- Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w gminie Gminy Tuszów Narodowy jest rzadkie. Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należy, na przykład, przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy.

Wnioski z diagnozy - dzieci i młodzież szkolna

- Biorąc pod uwagę wyniki ankiet należy zwrócić szczególną uwagę na profilaktykę sięgania po alkohol w grupie uczniów klas starszych. W przypadku używania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniu od m.in. od leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza.
- Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się szeroka edukacja z zakresu Cyberprzemocy oraz bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
- Dodatkowo, należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Samo korzystanie z komputera może być bardzo pożyteczne dla młodych ludzi, ale należy pomóc im w wyborze odpowiednich stron i portali. Istotne jest, aby włączać

w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu. Także nauczyciele mogą podsuwać uczniom na lekcjach adresy ciekawych stron, związane w jakiś sposób z przedmiotem lekcji.

- Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest odczuwalny. Dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązania codziennych problemów.
- Na uwagę zasługuje także fakt, że uczniowie rzadziej wskazywali w kwestii zaufania nauczycieli. Zasadne jest zorganizowanie spotkań dla wychowawców ze specjalistami z zakresu profilaktyki, podczas których nauczyciele mogliby zdobyć wiedzę na temat sposobów wzmacniania relacji zaufania i budowania zasobów chroniących. Pożądane byłoby zaaranżowanie odpowiednio poprowadzonych godzin wychowawczych z młodzieżą, na których nauczyciel będzie miał okazję pokazać się uczniom nie tylko jako osoba odpowiedzialna za sprawy organizacyjne i prowadzenie danego przedmiotu, ale także jako godny zaufania dorosły, który jest otwarty na trudne kwestie osobiste trapiące dzieci i młodzież.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

W 2020 roku prowadzona była akcja „Tajemniczy klient”, która miała wyeliminować sprzedaż napojów alkoholowych i papierosów osobom niepełnoletnim w sklepach na terenie gminy. Połączona była ze szkoleniem sprzedawców. Niestety niemal połowa sprzedawców nie wylegitymowała osoby dokonującej zakupu alkoholu a wyglądającej na niepełnoletnią. Stąd akcja tajemniczy klient zostanie powtórzona w 2021 roku. Problemem jest też spożywanie alkoholu w miejscach ogólnie uczęszczanych np. obok sklepów, na przystankach, placach przy domach strażaka czy boiskach. Tutaj niezbędne jest wzmożenie patroli policji aby te nawyki wyeliminować.

2.1.4. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest działaniem zamierzonym i wykorzystującym przewagę siły lub zaprzestaniem działania, skierowanym przeciwko członkom rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienia i szkody. Przemoc może przybierać różne formy:

- przemoc fizyczna,
- przemoc psychiczna,

- przemoc seksualna,
- przemoc ekonomiczna.

Zarządzeniem wójta gminy Nr 51/2020 z 24 czerwca 2020 roku powołany został Gminny Zespół Interdyscyplinarny, który zajmuje się przemocą w rodzinie i działa przy Gminnym Ośrodku pomocy Społecznej. Zespół pracuje w grupach roboczych, na które wzywane są osoby będące sprawcami i ofiarami przemocy w ramach procedury niebieskiej karty.

Na terenie gminy prowadzone są działania edukacyjne głównie w szkołach na temat przemocy służące:

- rozwijaniu umiejętności w zakresie radzenia sobie ze stresem w relacjach rodzinnych,
- podniesieniu umiejętności społecznych mających na celu zmiany zachowań typu przemocowego na rzecz postawy partnerstwa w relacjach rodzinnych,
- przekazaniu wiedzy nt. możliwości korzystania z pomocy i wsparcia przez instytucje oraz odpowiednie służby dla ofiar przemocy i uzależnienia od sprawców przemocy.

Wyniki badań ankietowych w 2019 roku wskazują, że 10% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 30% podejrzewa, że tak się dzieje.

Łącznie 68% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.

Gmina realizuje gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Najnowszy program na lata 2021-2025, uchwalony został Uchwałą Rady Gminy Nr XXIII/179/2020 z 30 grudnia 2020 r.

W świadomości w społeczności lokalnej problem przemocy w rodzinie obrazują poniższe wyniki odpowiedzi na pytania otrzymane na podstawie badań prowadzonych w 2019 roku.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	68%	32%	0%	0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	0%	0%	22%	78%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	10%	66%	20%	4%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	0%	2%	66%	32%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	0%	0%	16%	84%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	2%	10%	42%	46%

Lata	Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie	Częstotliwość zdarzeń przemocowych w ww. rodzinach (należy podać liczbę rodzin)		
		1 raz w roku	od 2 do 5 razy w roku	6 razy w roku i więcej
2019	21	20	1	0
2020	22	18	4	0

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

lata	Ogółem osoby dotknięte przemocą w rodzinie	kobiety			mężczyźni			dzieci			
		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		
			osoby starsze *	osoby niepełno- prawne		osoby starsze *	osoby niepełno sprawne		do 13 r.ż.	od 14 do 18 lat	osoby niepełn ospraw ne **
2019	24	17	2	1	7	2	1	0	0	0	0
2020	25	18	3	2	5	1	1	2	2		

* Kobiety i mężczyźni powyżej 65 roku życia.

**dzieci od 0 do 18 roku życia.

Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

lata	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Osoby niepełnoletnie*
2019	24	2	21	1
2020	22	1	21	0

*Osoba do 18 r. ż.

Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w 2020 r.

Nazwa podmiotu sporządzającego formularz NK-A	Liczba formularzy „Niebieska Karta- A” wszczynających procedurę	Liczba ponownych formularzy „Niebieska Karta-A”	Razem (suma): liczba formularzy „Niebieska Karta-A” ogółem dla danej służby
Policja	21	0	21

Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	1	0	1
Łącznie:	22	0	22

Liczba prowadzonych w latach 2019-2020 r. przez grupy robocze spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Liczba prowadzonych przez grupy robocze spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” - ogółem	Liczba utworzonych w 2019 r. grup roboczych*	Liczba pracujących w 2019 r. grup roboczych**	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, których ww. postępowanie dotyczyło	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie lub podejrzewanych o stosowanie przemocy, których ww. postępowanie dotyczyło	Lata
24	24	24	25	24	2019
22	22	22	25	22	2020

Wobec rodzin doświadczających przemocy podejmowane są następujące działania:

- Praca socjalna
- Pomoc finansowa
- Poradnictwo specjalistyczne
- Kontakt z dzielnicowym
- Współpraca ze szkołą i pedagogiem szkolnym
- Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Rozmowy motywujące do zgłaszania aktów przemocy
- Wsparcie ze strony asystenta rodziny

Zespół interdyscyplinarny przy powzięciu podejrzenia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie zawiadamia prokuraturę – w 2019 roku złożono 9 zawiadomień, a w 2020 roku było 4 zawiadomienia.

2.1.5. Zdrowie i opieka zdrowotna

Mieszkańcy gminy korzystają z usług Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Tuszowie Narodowym. Informacje uzyskane w NZOZ wskazują, że mieszkańcy zwracają się najczęściej z problemami zdrowotnymi takimi jak: problemy zwyrodnieniowe, nadciśnienie, choroby układu krążenia, choroby wieku starczego, alkoholizm, cukrzyca, choroby psychiczne. Opiekę medyczną sprawuje: 2 lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej, 1 pielęgniarka POZ i higieny

szkolnej, 2 pielęgniarki POZ i środowiska. Zatrudniony jest również lekarz stomatolog i działa gabinet rehabilitacji.

Według danych GUS (BDL) na 1 mieszkańca gminy przypada średnio 1 porada udzielana w ramach podstawowej opieki zdrowotnej i stanowi jedynie 25% średniej dla powiatu (4 porady /mieszkańca).

Mieszkańcy gminy mają dostęp do apteki, która mieści się w Tuszowie Narodowym. Największym problemem mieszkańców na terenie gminy, jest utrudniony dostęp do specjalistów (kardiologa, ginekologa, pediatry, okulisty).

2.1.6. Przestępczość

Na terenie gminy funkcjonuje Komisariat Policji, który współpracuje z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym i Gminną Komisją Rozwiązywania problemów Alkoholowych. Z informacji uzyskanych od Komendanta Komisariatu Policji w Tuszowie Narodowym poniższe tabele przedstawiają ilość i rodzaj przestępstw w tym interwencji związanych nadużywaniem środków odurzających (alkohol) na terenie gminy w ostatnich trzech latach.

Tabela 10. .Rodzaj przestępstwa /wykroczenia pod wpływem środków odurzających

Zdarzenie	2017	2018	2019
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości.	11	4	7
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu.	9	14	40
Zakłócenie porządku publicznego.	0	0	0
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu.	0	0	1
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia	5	9	10

Tabela 11. Przestępstwa na terenie gminy

Rodzaj przestępstwa	2017	2018	2019
Kradzież z włamaniem	2	1	1
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	4	5	4
Pobicie	4	1	1
Uszkodzenie mienia	2	1	4
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	2	0	4
Kradzież mienia	5	3	5

Tabela 13. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową:

Zdarzenia	2017	2018	2019
Liczba interwencji.	21	29	25
Dotyczące przemocy w rodzinie.	21	29	25
Liczba ofiar przemocy w rodzinie, w tym:			
Kobiety	17	17	18
Mężczyźni	4	14	7
Małoletni do 13 r.ż.	0	0	0
Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	3	0
Liczba sprawców przemocy domowej w tym;			
Kobiety	2	4	3
Mężczyźni	21	27	22
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu, w tym:			
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	14	17	17
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji.	13	9	12

ROZDZIAŁ III

Analiza SWOT

Na podstawie dostępnych danych o gminie oraz przeprowadzonych konsultacji opracowano analizę SWOT, która umożliwi rozpoznanie mocnych i słabych stron, a także istniejące potencjalne szanse i zagrożenia płynące z otoczenia zewnętrznego.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie środowiska lokalnego, -współpraca z OPITU w Mielcu, • doświadczenie GOPS w realizacji projektów unijnych i krajowych, • doświadczona kadra GOPS , • dobrze rozwinięta sieć przedszkoli, szkół podstawowych, • funkcjonowanie niepublicznego żłobka, • dobra baza oświatowa, • dobra baza lokalowa pomocy społecznej, • dzienny dom pomocy dla seniorów, • liczne organizacje pozarządowe, • kapitał ludzki, • dobra współpraca między GOPS, policją, władzami gminnymi, szkołami oraz organizacjami pozarządowymi, • prospołeczna postawa władz gminnych • funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, • utworzenie Centrum opiekuńczo-mieszkalnego dla 15 osób niepełnosprawnych, • baza lokalowa na tworzenie ośrodków opieki nad seniorami i niepełnosprawnymi 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby urodzeń, starzenie się społeczności lokalnej • zwiększająca się bezradność i bierność w rozwiązywaniu własnych problemów przez świadczeniobiorców, • mała liczba zajęć rekreacyjno-sportowych, • niskie dochody d. liczby mieszkańców gminy, • zwiększenie zadań i obowiązków gminy oraz GOPS w stosunku do przekazywanych środków, • zjawisko „dziedziczenia biedy” i uzależnienia od pomocy społecznej, • utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów, • zwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych, • ograniczone zasoby finansowe w budżecie gminy, które można przeznaczyć na rozwiązywanie problemów społecznych i infrastrukturę społeczną,

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • prospołeczna postawa władz państwowych, • programy społeczne finansowane z środków krajowych, • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych, • moda na prowadzenie zdrowego stylu życia, • aktywność III sektora, • środki z UE, • rozwój sektora ekonomii społecznej, • rozwinięte struktury stowarzyszeń, • odrodzenie Kół Gospodyń Wiejskich, • położenie gminy w sąsiedztwie Mieleckiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, • dobre skomunikowanie z miastem, • gminne tereny przemysłowe przy obwodnicy miasta Mielca, • możliwość powstawania Klubu Senior Vigor, • możliwość utworzenia środowiskowego Domu Pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • migracja zarobkowa młodych ludzi, • rozdzielenie rodzin związane z migracją zarobkową, • wzrost przestępczości w regionie, • przekazywanie nowych zadań pomocy społecznej, przy jednoczesnym zmniejszeniu środków na ich realizację, • długotrwałe uzależnienie od pomocy społecznej, • starzenie się społeczeństwa, • łatwy dostęp dzieci i młodzieży do środków uzależniających, • ubożenie części społeczeństwa, przyczyniające się do powstawania patologii społecznych, • uzależnienie od Internetu dzieci i młodzieży, • cyberprzemoc, • przemoc w grupie rówieśniczej, • zanik autorytetów, • odchodzenie od tradycyjnego modelu rodziny

ROZDZIAŁ IV

Kierunki rozwoju gminy

4.1. Wizja

Zespół przygotowujący strategię uznał, zaktualizował wizję wyznaczoną w poprzednim dokumencie strategicznym.

**Nowoczesna i aktywna Gmina Tuszów Narodowy,
zapewniająca mieszkańcom wysoki poziom życia,
przyjazna, otwarta na nowe inicjatywy,
zapobiegająca marginalizacji i wykluczeniu społecznemu**

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Tuszów Narodowy wykonana została analiza SWOIT oraz przyjęte zostały obszary priorytetowe dla realizacji gminnej polityki społecznej. Pozwala to zaplanować harmonijny plan rozwoju, przygotować konspekt działań zgodny z przyjętą wizją, ze szczegółowym podziałem na cele strategiczne, operacyjne i zadania służące ich realizacji. Najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji obejmują działania na rzecz ochrony rodziny w tym dzieci i młodzieży osób starszych, przeciwdziałanie wykluczeniu, likwidacja ubóstwa, szeroko rozumiana profilaktyka.

4.2. Cele strategiczne, operacyjne i zadania

Określenie działań strategicznych ma na celu zabezpieczenia potrzeb społecznych jednostek i rodzin. Realizacja tych działań zmierza do podniesienia poziomu życia, wyjście z biedy, niedostatku, uwolnienie od uzależnień. Dzięki zaplanowanym działaniom możliwe będzie stworzenie godziwych warunków życia, osobom które utraciły możliwości zarobkowania, są doświadczono chorobą, inwalidztwem, starością, zwiększonym obciążeniem rodzinnym, bezradnością oraz innymi sytuacjami losowymi.

Przesłaniem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w Gminie Tuszów Narodowy określonych w diagnozie oraz zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin, przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu. W ramach strategii działania przypisane pomocy społecznej, mają na celu doprowadzenie świadczeniobiorców do uniezależnienia się od pomocy społecznej i umiejętności samodzielnego rozwiązywania własnych problemów. Służą temu też działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy, realizowane projekty i funkcjonujące na terenie gminy stowarzyszenia oraz instytucje.

4.2.1. Cel strategiczny: Skuteczny system opieki nad rodziną

Cel szczegółowe	Cele operacyjne	Zadania	Wykonawcy	wskaźnik	Budżet
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	Udzielanie skutecznej pomocy ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie	Organizowanie spotkań ze specjalistami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp.	GOPS Zespół Interdyscyplinarne	Liczba zorganizowanych spotkań	Środki własne i zewnętrzne
		Podnoszenie kompetencji członków Zespołu Interdyscyplinarnego.		Liczba przeszkolonych osób	
		Organizowanie wsparcia asystenta rodziny.		Liczba rodzin objętych wsparciem	
		Działania informacyjne dot. problemu przemocy w rodzinie.		Liczba zorganizowanych działań	
Działania na rzecz wsparcia materialnego rodzin, przeciwdziałanie ubóstwu	Udzielanie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom dzieciom i osobom samotnym z najuboższych rodzin	Realizacja programów żywieniowych dla osób o b. niskich dochodach W tym posiłek w szkole Zasiłki celowe w uzasadnionych przypadkach Zakup opału.	GOPS	Liczba udzielonych zasiłków Liczba osób korzystających z dożywiania, w tym posiłek w szkole	Środki własne i zewnętrzne
Działania na rzecz wspierania rodziny, w tym z dysfunkcjami, z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży	Organizacja zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z poszczególnych przedmiotów.	NGO, szkoły, przedszkola	Liczba godzin zajęć dydaktyczno-wychowawczych	Środki zewnętrzne
		Zatrudnienie specjalistów, oraz prowadzenie spotkań z pedagogiem, psychologiem, logopedą itp.		Liczba zorganizowanych spotkań	

		<p>Prowadzenie zajęć specjalistycznych, w tym dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, kół zainteresowań, warsztatów itp.</p>		Liczba osób objętych wsparciem	
	Działania na rzecz zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych	Aktywizowanie środowiska rodzinnego celem zapobiegania skutkom wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży.	GOPS, gmina, szkoły	Liczba osób objętych wsparciem	Środki zewnętrzne
		Współdziałanie instytucji w zakresie przeciwdziałania ubóstwu wśród dzieci i młodzieży.			
	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży	Organizowanie półkolonii, wyjazdów, wycieczek itp.	NGO, GOPS, GKRPA, GOK, gmina, szkoły	Liczba osób objętych wsparciem	Środki zewnętrzne i własne
		Organizowanie zajęć sportowych, rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych.		Liczba zorganizowanych zajęć	
		Organizowanie kółek zainteresowań, zespołów artystycznych itp.		Liczba osób objętych wsparciem	
		Organizowanie zajęć świetlicowych dla dzieci i młodzieży.		Liczba osób objętych wsparciem	
Działanie na rzecz osób starszych	<p>Stacjonarna opieka nad seniorami.</p> <p>Opieka w domach.</p>	<p>Funkcjonowanie Dziennego Domu Opieki w Dębiakach.</p> <p>Usługi opiekuńcze, specjalistyczne opiekuńcze, opieka wytchnieniowa.</p> <p>Asystent osoby niepełnosprawnej.</p>	GOPS		Środki zewnętrzne i własne
Działanie na rzecz osób niepełnosprawnych	Opieka i pomoc opiekunom.	Opieka wytchnieniowa. Asystent osoby niepełnosprawnej. Usługi opiekuńcze w domach.	GOPS		Środki zewnętrzne i własne

BENEFICJENCI:

- Osoby starsze i niepełnosprawne,
- Osoby i rodziny dotknięte ubóstwem, problemem uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Dzieci i młodzież;
- Instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Organizacje pozarządowe;
- Nauczyciele.

WARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

- Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i mieszkańców gminy na rzecz przeciwdziałania ubóstwu, problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.
- Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.
- Sytuacja finansowa gminy.

TERMIN REALIZACJI: zadania ciągłe w realizacji: 2021-2025

ŹRÓDŁO DANYCH: dokumentacja podmiotów realizujących zadania

4.2.2. Cel strategiczny: Skuteczny system ochrony zdrowia i życia

Cel szczegółowe	Cele operacyjne	Zadania	Wykonawcy	Wskaźniki	Budżet
Poprawa zdrowia mieszkańców	Zwiększenie dostępnych usług medycznych	Poszerzenie oferty lekarzy specjalistów.	NZOZ	- liczba dyżurów lekarzy specjalistów	Środki zewnętrzne
	Promocja zdrowego stylu życia	Organizowanie pogadank, spotkań ze specjalistami np. żywienia itp.	NGO	- liczba zorganizowanych spotkań	Środki własne,
		Organizowanie konkursów, warsztatów dot. promocji zdrowego trybu życia.	NGO, szkoły, przedszkola	- liczba zorganizowanych kursów, warsztatów	środki zewnętrzne

Rozwiązywanie problemu uzależnień Realizacja Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych	<p>Prowadzenie punktu konsultacyjnego leczenia odwykowego</p> <p>Współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki i terapii od uzależnień w zakresie pomocy osobom uzależnionym</p>	<p>Udzielanie pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom.</p> <p>Kierowanie osób uzależnionych na badania i leczenie odwykowe</p> <p>w tym stacjonarne</p> <p>Warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz rodziców</p> <p>Programy profilaktyczne ukazujące zgubne skutki nadużywania alkoholu</p> <p>Organizowanie alternatywnych form, spędzania wolnego czasu z dala od używek:</p> <p>Turnieje, festyny, kiermasze, konkursy</p>	<p>GKRPA, GOPS</p> <p>Szkoły</p> <p>Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu</p>	<p>- liczba osób objętych wsparciem</p>	Środki własne, w tym tzw. korkowe i środki zewnętrzne
	<p>Kształtowanie asertywnych postaw wobec nałogów</p>	<p>Prowadzenie kampanii antyalkoholowej i antynarkotykowej (pogadanki, ulotki).</p> <p>Szkolenia i warsztaty dla dzieci i młodzieży nt. zgubnych skutków uzależnień</p>	<p>szkoły, GKRPA</p>	<p>- liczba zorganizowanych kampanii</p> <p>- liczba uczestników kampanii</p>	

BENEFICJENCI:

- Mieszkańcy gminy;
- Osoby uzależnione i rodziny osób uzależnionych;
- Dzieci i młodzież;
- Instytucje działające w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom;
- Organizacje pozarządowe;
- Nauczyciele;
- NZOZ.

WARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

- Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, NZOZ i mieszkańców gminy na rzecz ochrony zdrowia.
- Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.

TERMIN REALIZACJI: zadania ciągle w realizacji: 2021-2025

ŹRÓDŁO DANYCH: dokumentacja podmiotów realizujących zadania

4.2.3. Cel strategiczny: Integracja społeczna osób, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu

Cel szczegółowe	Cele operacyjne	Zadania	Wykonawcy	Wskaźniki	Budżet
Działania na rzecz osób bezrobotnych	Wzrost kompetencji i wiedzy dostosowanych do potrzeb rynku pracy	Organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych, staży itp.	Gmina, PUP	- liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, środki zewnętrzne
		Realizowanie projektów mających na celu aktywizację społeczną i zawodową osób bezrobotnych.	Gmina PUP, GOPS	- liczba osób objętych wsparciem	
	Przeciwdziałanie negatywnym skutkom pozostawania bez pracy	Organizowanie wsparcia materialnego w tym zakup opału, pomoc żywnościowa.	Banki Żywności NGO, Gmina	- liczba osób korzystających ze wsparcia	
Działania na rzecz osób niepełnosprawnych	Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych	Realizowanie projektów mających na celu aktywizację społeczną osób niepełnosprawnych. Utworzenie Centrum opiekuńczo mieszkального dla 15 osób niepełnosprawnych.	GOPS Gmina	- liczba zrealizowanych projektów - liczba osób biorących udział w projekcie	Środki zewnętrzne i własne
	Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	Funkcjonowanie GZAZ w Maliniu Poszerzenie działalności Gminnego Zakładu Aktywności Zawodowej w Maliniu. Dowóz niepełnosprawnych na Warsztaty Terapii Zajęciowej Utworzenie Centrum opiekuńczo mieszkального dla 15 osób niepełnosprawnych	Gmina GZAZ GOPS	- liczba nowych miejsc pracy	Środki zewnętrzne krajowe i unijne w tym POEFRON
Wsparcie dla osób starszych	Działania na rzecz zaspakajania potrzeb osób starszych	Doskonalenie systemu świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych. Funkcjonowanie DDO w Dębiakach. Centrum opiekuńczo- mieszkalne.	NGO GOPS	- liczba osób objętych wsparciem	Środki krajowe i unijne oraz Środki własne

		Aktywizacja rodziny i środowiska sąsiedzkiego w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb osób starszych i niesamodzielnych.		- liczba osób objętych wsparciem	
	Aktywizacja osób starszych	Organizacja imprez integrujących mieszkańców, w tym osoby starsze.	NGO, GOK, szkoły	- liczba imprez integracyjnych	Środki własne i zewnętrzne

BENEFICJENCI:

- Osoby bezrobotne;
- Osoby niepełnosprawne;
- Osoby starsze;
- Instytucje rynku pracy;
- GZAZ, instytucje kultury;
- Stowarzyszenia.

WARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

- Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, instytucji rynku pracy i mieszkańców gminy na rzecz zatrudnienia.
- Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.
- Sytuacja finansowa gminy, programy unijne i krajowe.

TERMIN REALIZACJI: zadania ciągle w realizacji: 2021-2025

ŹRÓDŁO DANYCH: dokumentacja podmiotów realizujących zadania

4.2.4. Cel strategiczny: Poprawa warunków życia mieszkańców

Cel szczegółowe	Cele operacyjne	Zadania	Wykonawcy	Wskaźniki	Budżet
Zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług w sferze sportu, rekreacji i kultury	Tworzenie zróżnicowanej oferty kulturalnej	Tworzenie kół zainteresowań dla mieszkańców.	GOK	- liczba mieszkańców korzystających ze wsparcia	Środki własne i środki zewnętrzne
		Organizowanie spektakli, festiwali, wystaw, konkursów, kermaszy.	NGO szkoły	- liczba zorganizowanych imprez	
		Organizowanie spotkań autorskich i wykładów z dziedziny kultury.	GBP Gmina	- liczba zorganizowanych spotkań	
		Organizowanie imprez o charakterze patriotycznym.	OSP	- liczba zorganizowanych imprez	

		Doposażenie instytucji kultury.		- liczba doposażonych obiektów	
	Rozwój instytucji promujących sport	Organizowanie zajęć rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców.	NGO Gmina GOK	-liczba zorganizowanych zajęć	Środki własne, środki zewnętrzne
		Organizowanie wycieczek turystyczno-krajoznawczych.		- liczba zorganizowanych wycieczek	
		Doposażenie i poprawa bazy sportowej.	NGO Gmina	- liczba doposażonych i zmodernizowanych obiektów	
Aktywizacja mieszkańców gminy w działaniach na rzecz społeczności lokalnej	Rozwój organizacji pozarządowych	Wspieranie działalności lokalnych NGO, KGW.	GOK Gmina GBP	- liczba zrealizowanych działań	Środki własne, środki zewnętrzne
		Promocja działalności organizacji pozarządowych.		- liczba działań promocyjnych	
Prowadzenie działań profilaktycznych	Zapobieganie zagrożeniom	Prelekcje, zajęcia z dziećmi w szkołach	GOK GBP	-liczba działań	Środki GKRPA, tzw. korkowe, środki zewnętrzne
		Konkursy, festyny	GKRPA Szkoły Parafie Stowarzyszenia	- liczba uczestników	

BENEFICJENCI:

- Mieszkańcy gminy;
- Instytucje kultury i sportu, szkoły;
- Organizacje pozarządowe.

WARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

- Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i mieszkańców gminy na rzecz rozwoju kultury, rekreacji i sportu.
- Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.
- Sytuacja finansowa gminy, programy unijne i krajowe.

TERMIN REALIZACJI: zadania ciągle w realizacji: 2021-2025

ŹRÓDŁO DANYCH: dokumentacja podmiotów realizujących zadania

ROZDZIAŁ V

System wdrażania Strategii

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Tuszów Narodowy obejmuje zasięgiem czasowym okres pięciu lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z zachowaniem wymogu wprowadzania niezbędnych zmian dostosowawczych, wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach. Na podstawie diagnozy, wyznaczono cele strategiczne i zadania, które dotyczą najistotniejszych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Tuszów Narodowy. Warunkiem efektywnej realizacji strategii, jest stała ocena realizacji poszczególnych zadań, której celem jest wychwycenie zachodzących zmian, ewentualnych nieprawidłowości oraz stopnia efektywności realizacji. Te elementy będą wykorzystane do wprowadzenia korekt w zapisach strategicznych.

Realizacja celów określonych w strategii determinuje konieczność zaangażowania wszystkich możliwych zasobów, na poziomie państwowym, regionalnym i lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów szeroko rozumianych NGO, grup sąsiedzkich, rodzin, wolontariuszy i samoorganizacji obywateli. W wielu przypadkach, samopomoc jest bardziej efektywna niż interwencja instytucji publicznych.

Realizatorami celów strategii, a tym samym twórcami i koordynatorami poszczególnych zadań będą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Gminny Zakład Aktywności Zawodowej
- Rada Gminy;
- Urząd Gminy w Tuszowie Narodowym;
- Policja;
- GKRPA;
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Szkoły;
- Gminny Ośrodek Kultury w Grochowem;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Tuszowie Narodowym;
- Organizacje pozarządowe i społeczne, Kościół Katolicki, oraz osoby fizyczne i prawne, zaangażowane w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej.

Harmonogram wdrażania Strategii

ETAP I	<p>Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tuszów Narodowy na lata 2021-2025”.</p> <p><i>Termin realizacji: I kwartał 2021 r.</i></p>
--------	---

ETAP II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią. <i>Termin realizacji: lata 2021 – 2025</i>
ETAP III	Monitoring i ewaluacja Strategii. <i>Termin realizacji: na koniec każdego roku w latach 2021- 2025</i>
ETAP IV	Uzupełnianie i korekta Strategii o nowe zadania i programy. <i>Termin realizacji: sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii</i>
ETAP V	Podsumowanie i ocena Strategii. <i>Termin realizacji: IV kwartał 2025 r.</i>

Monitoring i ewaluacja Strategii

Prowadzeniem monitorowania, wdrażania oraz ewaluacją strategii zajmował się będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym. Monitorowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawowy warunek jej należytego wdrożenia. Z uwagi na zachodzące zmiany w otoczeniu zakładany jest rokroczny przegląd strategii mogący skutkować modyfikacją jej zapisów. Zespół dokonujący przeglądu strategii ustala potrzeby jej aktualizacji, które są przyjmowane uchwałą rady gminy. Przewiduje się dwie procedury aktualizacji dokumentu:

- standardową – strategia będzie poddawana przeglądowi, po czym w zależności od potrzeb aktualizacji przez Zespołu d/s Wdrażania i Monitorowania Strategii, który będzie w tym celu przygotowywał odpowiednie dokumenty dotyczące zakresu i treści zmian. Po ich akceptacji przez Wójta przedłożone zostaną one do akceptacji Radzie Gminy i przyjęte Uchwałą RG;
- pilną – w uzasadnionych przypadkach (dynamicznych zmian społecznych, potrzeby szybkiej reakcji na zachodzące procesy itp.) możliwe będzie wprowadzenie zmian w zakresie ustaleń operacyjnych na wniosek Zespołu d/s Wdrażania i Monitorowania Strategii szybką ścieżką decyzyjną na podstawie Zarządzenia Wójta.